

ve smyslu § 1385 obč. zák., neboť je na bíledni, že se její tvrzený omyl netýkal ani podstaty osoby, se kterou smír uzavřela, ani podstaty předmětu, o němž k soudnímu smíru došlo, nýbrž že se mohl týkat jen pohnutek, proč žalobkyně uzavřela podmíněný soudní smír a proč jej neodvolala. Než omyl v pohnutce je jen tehdy právně závazný, učiněna-li pohnutka podmínkou smluvních povinností, neboť pak pohnutka patří k smluvnímu obsahu a omyl v ní je omylem ve smluvním obsahu (§ 901 obč. zák.). Pokud dovolatelka míní, že smír uzavřela a jej neodvolala z nespravedlivé a důvodné bázně vyvolané projevem prvního soudce za účasti žalovaného, stačí poukázat k tomu, že nespravedlivou je pohrůžka, neměl-li hrozící práva použití donucovacího prostředku, jehož použil nebo použil-li sice přípustného donucovacího prostředku, ale k jinému účelu než podle zákona příslušejícímu (srov. rozh. čís. 6248 sb. n. s.). Zda bázeň je důvodnou, jest posouditi podle velikosti a pravděpodobnosti nebezpečí a podle tělesné a duševní povahy osoby, které bylo vyhrožováno (§ 55 obč. zák.). V souzeném případě není ani třeba řešiti otázku, zda bázeň byla »nespravedlivá«, neboť jistě nebyla »důvodná«, ano je zjištěno, že tehdejší žalovaná a nynější žalobkyně byla zastoupena advokátem a že smír byl do osmi dnů odvolatelný, jak správně nižší soudy dovodily.

Čís. 12608.

Podle čl. 49 státní smlouvy mezi republikou Československou a republikou Rakouskou uveřejněné ve sbírce zákonů a nařízení pod čís. 60 z r. 1926 nelze započítati do promlčecí doby mezičasí od podání soupisové přihlášky podle vládního nařízení čís. 265/1922 sb. z. a n. až do jejího vyřízení soupisovým úřadem, třebaže jím bylo rozhodnuto, že přihlášená pohledávka nepodléhá soupisu.

Počítání tříleté promlčecí lhůty podle § 1486 obč. zák. (podle zákona ze dne 26. března 1925 čís. 47 sb. z. a n.), když doba, po kterou nemohl býti závazek uplatňován do zjištění soupisové povinnosti, nemůže býti do promlčecí lhůty započtena.

(Rozh. ze dne 13. května 1933, R II 521/32.)

Žalující tuzemská firma dodala žalované vídeňské společnosti roku 1916 stroje. Žalobu o zaplacení kupní ceny proce s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, maje za to, že žalobní nárok jest promlčen. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y: Odvolací soud zrušil napadený rozsudek za účelem dalšího řízení vycházeje z názoru, že sporná pohledávka, o niž dále bude mluveno, není promlčena, takže bude na procesním soudu, by doplnil řízení zjištěním všech ostatních sporných okolností pro rozhodnutí věci důležitých, které dosud zjišťovány nebyly proto, že procesní soud měl za to, že sporná pohledávka je promlčena. Tento názor odvolací soud odůvodňuje takto: Výsledek, jaký měla přihláška sporné pohledávky k soupisu

u Čsl. zúčtovacího ústavu, dal ovšem zčásti za pravdu procesnímu soudu, jenž jest toho názoru, že pohledávka nepodléhala soupisu, neboť Čsl. zúčtovací ústav tuto přihlášku odložil jako bezpředmětnou, jsa toho právního názoru, že žalující firma, majíc dne 26. února 1919 jakož i 15. září 1922 své sídlo ve Vídni, musí býti považována za rakouský výrobní podnik. Avšak přes to podle názoru odvolacího soudu byl Čsl. zúčtovací ústav jedině a výhradně oprávněn rozhodnouti o tom, zdali pohledávka podléhala soupisu čili nic, a nemohl se s touto otázkou zabývat ani řádný soud ani žalobkyně sama, najmě an jí vešel ohled na nebezpečí spojené s opominutím přihlášky, by pohledávku raději přihlásila. Tento názor odvolacího soudu plyne z § 7 vlád. nař. ze dne 7. srpna 1922 čís. 265 sb. z. a n., kteréžto ustanovení třeba vykládati co nejšíře v tom smyslu, že Čsl. zúčtovacímu ústavu jest přenechati rozhodnutí i tam, kde jest pochybno, zda pohledávku jest přihlásiti čili nic, ať se již pochybnost týkala otázky, kdy sporná pohledávka vznikla, neb otázky, o kterou jde v souzeném případě, totiž, zda byla žalující firma československým či rakouským podnikem. Kdyby § 7 nařízení čís. 265/1922 neměl tento smysl, byl by zcela zbytečný, protože to, co v tomto ustanovení doslova stojí, platilo by, i kdyby tohoto výslovného ustanovení nebylo, jakž plyne z vládního nařízení rovněž ze dne 7. srpna 1922, čís. 264 sb. z. a n. V souzeném případě však skutečně šlo o případ pochybný, jakž plyne z toho, že osud přihlášení sporné pohledávky závisel na rozhodnutí četných právních otázek, v poslední řadě na rozhodnutí otázky, zda podnik žalující firmy byl přemístněním jejího sídla z Vídně do Brna v roce 1922 jen »přeložen«, při čemž bylo by žalující firmu považovati za československý výrobní podnik a s její přihláškou musel by se Čsl. zúčtovací ústav obírat a nemohl by ji odložit, či zda byl podnik žalující firmy »rozdělen«, v kterémžto případě Čsl. zúčtovací ústav musel přihlášku žalující firmy odložit. Povšechně jest ještě uvést, že odvolatelka poukázala i na jiné okolnosti, zavadávající příčinu k pochybnostem o tom, zda měla povinnost pohledávku přihlásiti k soupisu čili nic, avšak netřeba se o nich zvlášť zmiňovati, protože shora uvedená právní otázka již sama o sobě jest dostatečným důvodem, by bylo každému jasno, že bylo velmi pochybné, zda podléhala sporná pohledávka soupisu, čili nic. Vzhledem k těmto pochybnostem nemohl sporný nárok býti soudně vymáhán, a to nejprve vzhledem k ustanovení vlád. nař. ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., jakož i všech jeho platnost prodlužujících pozdějších nařízení, t. j. čís. 472/1921, 377/1922, 236/1923, 154/1924, 274/1924, 249/1925, a pak vzhledem na státní smlouvu republiky Československé s republikou Rakouskou čís. 60/1926, zejména vzhledem na její článek 46 (zákon čís. 220/1925). Nemohla-li však sporná pohledávka býti soudně vymáhána a nehodila-li se podle rozhodnutí Čsl. zúčtovacího ústavu ani k zúčtovacímu řízení, jest dáti za pravdu odvolatelce, že se její pohledávka nepromlčela podle zákona ze dne 26. března 1925, čís. 47 sb. z. a n. již dne 1. dubna 1928 a že vzhledem k čl. 49 státní smlouvy čís. 60/1926 začalo tříleté promlčení

její pohledávky běžeti teprve dne následujícího po dni, kdy odvolatelce doručeno bylo rozhodnutí Čsl. zúčtovacího ústavu ze dne 22. října 1929, tedy dne 27. října 1929, protože ono rozhodnutí bylo odvolatelce doručeno dne 26. října 1929. Pak ovšem žaloba podaná dne 2. července 1931 byla podána před uplynutím tříleté promlčecí lhůty a klid řízení trvajících od 29. července 1931 do 31. října 1931 nemá onoho významu, jež mu procesní soud přikládá, neboť § 1497 obč. zák. takové krátké ponechání žaloby v klidu nepovažuje za nepokračování ve sporu. Právní názor odvolatelky, dovozující, že čl. 49 státní smlouvy s Rakouskem čís. 60/1926 vztahuje se na případ souzený, jest tedy správný a k odůvodnění jeho bylo by uvést ještě toto: Podle § 1497 obč. zák. přetrhuje se promlčení, byla-li žaloba za promlčecí lhůty na soud vznesena, bylo-li ve sporu řádně pokračováno a zvítězil-li žalobce. Jako žalobou přetrhuje se promlčení i řízením u úřadu správního, je-li pro vyřízení sporu zvláštním předpisem stanoveno řízení úřadu správního. Takovýmto předpisem v souzeném případě bylo jednak nařízení čís. 264 a 265 z r. 1922, jednak státní smlouva s Rakouskem čís. 60/1926 proto, že s hlediska právního bylo pochybné, zda sporná pohledávka podléhá soupisu čili nic, a tyto pochybnosti rozřešiti oprávněn byl jen Čsl. zúčtovací ústav. Podle všeobecného ustanovení § 1497 obč. zák. jest nutno, má-li dojít k přetržení promlčení, by v řízení bylo řádně pokračováno a by rozhodnutí správního úřadu bylo pro věřitele příznivé. Ježto však Čsl. zúčtovací ústav rozhodl, že přihlášku odkládá, nelze toto rozhodnutí považovati za rozhodnutí příznivé po rozumu § 1497 obč. zák. a, kdyby nebylo čl. 49 státní smlouvy čís. 60/1926, nastal by ten přirozený zjev, že žalobkyně, jsouc právními předpisy nucena obrátiti se na Čsl. zúčtovací ústav, pozbyla beze své viny pohledávky, kterou soudně uplatňovati nemohla, an Čsl. zúčtovací ústav rozhodl až v době, kdy už tříletá promlčecí lhůta, stanovená v zákoně čís. 47/1925, uplynula. Aby se zabránilo takovýmto nezamýšleným a nespravedlivým důsledkům správního řízení u ústavu zúčtovacího, muselo býti vydáno ustanovení, jež by vycházelo z podobného stanoviska, na němž jsou zbudovány §§ 1494—1496 obč. zák. a takovým ustanovením jest již článek 49 státní smlouvy s Rakouskem čís. 60/1926, jenž ustanovuje, že čas, po který závazek nemohl býti soudně uplatňován, zvláště doba až do zjištění, že nejde o závazek, na který se smlouva vztahuje, nezapočítává se do lhůty promlčecí. Toto ustanovení tedy zabránilo promlčení sporné pohledávky. Zmíněný čl. 49 jest tedy v úplném souladu se zásadami, na nichž jsou zbudována ustanovení občanského zákona o stavení promlčení, z nichž vyplývá, že právní řád nepřije tomu, by oprávněný pozbyl promlčením své pohledávky, ač neměl možnosti podniknouti cokoli, čím by se promlčení přetrhlo. Tak § 1494 obč. zák. praví, že, nemají-li nezletilí nebo na duchu choří zákonného zástupce, nemůže promlčení proti nim počítati. Podle § 1496 obč. zák. staví se promlčení, je-li kdo nepřítomen za příčinou služby civilní nebo vojenské nebo nevykonává-li se právo vůbec. Jsou to tedy vesměs případy podobné souzenému případu, kde žalobkyně rovněž

nemohla na soudě svou pohledávku uplatňovati, protože jen Čsl. zúčtovací ústav mohl rozhodnouti o její přihlašovací povinnosti a, dokud tak neučinil, byl jí pořad práva uzavřen. Ještě lze poukázati i na zákon ze dne 26. března 1925, čís. 46 sb. z. a n. o úpravě promlčecích lhůt pro některé pohledávky a závazky v poměru k cizině, jakož i na § 2 zák. ze dne 26. března 1925, čís. 47 sb. z. a n., z nichž vychází najevo, že bylo vydáno zvláštní ustanovení o stavení promlčení pohledávek a závazků, které až do 26. února 1919 vzešly v rakousko-uherských korunách mezi československými věřiteli (dlužníky) a těmito odpovídajícími podmínky, majícími řádné bydliště (sídlo) na území býv. monarchie Rakousko-Uherské, avšak mimo území republiky Československé, z kterýchžto ustanovení také vychází najevo, že čl. 49 státní smlouvy s Rakouskem se vůbec nemůže vztahovati na žádné jiné případy než jest případ, o němž jde v této rozepři, jakož i na případy podobné, což právě odvolatelka správně namítala.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Rekurentka napadá zrušovací usnesení odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení otázky promlčení žalobní pohledávky. Je správné, že podle zákona čís. 47/25 promlčí se pohledávky uvedené v § 1486 obč. zák., pro které byla cis. nař. ze dne 19. března 1916 čís. 69 ř. z. zkrácena promlčecí doba na tři roky a jež dospěly do 1. dubna 1925 tak, že se promlčí dnem 1. dubna 1928, pokud se nepromlčely již před tím podle dřívějších předpisů uplynutím delší doby ode dne splatnosti neb od posledního přerušení promlčení. Podle tohoto předpisu byla by pohledávka žalobní promlčena, byla-li splatna již před 1. dubnem 1925, kdyby promlčení nebylo staveno nebo přerušeno. Nejde na tom, zda se na žalobní pohledávky vztahuje předpis zákona čís. 46/25, z toho důvodu, že obě strany měly dne 26. února 1919 své sídlo ve Vídni. Státní smlouvou mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v Rakousko-uherských korunách ze dne 18. června 1924, uveřejněnou ve sbírce zákonů a nařízení pod čís. 60 z roku 1926, bylo článkem 49 stanoveno, že doba, po kterou závazek nemůže býti u soudu uplatňován, zvláště doba do zjištění, že nejde o závazek, na který se vztahuje první nebo druhý oddíl smlouvy, nezapočítává se do lhůt promlčecích. Není správný názor rekurentky, že věta čl. 49 oné smlouvy, začínající slovy: »Zvláště doba až do zjištění« platí jen tehdy, když předpoklady předešlé věty jsou splněny a že ze stylisace vychází, že závazek musí být sporný. Kdyby pro druhou větu onoho ustanovení se předpokládalo, že musí být splněny podmínky věty první, byla by zbytečná. A nelze zákonodárci imputovati, že by říkal něco zbytečného. Naopak bylo patrně účelem onoho sporného ustanovení, by nebylo započítáno do promlčecí doby mezičasí od podání soupisové přihlášky podle vládního nařízení čís. 265/1922 až do jejího vyřízení soupisovým úřadem. Jinak promlčely by se

všecky k soupisu přihlášené pohledávky, zejména pohledávky podle § 1486, o nichž by nebylo do 1. dubna 1928 právoplatně rozhodnuto, zda soupisu podléhají, a teprve později soupisovým úřadem vyřčeno, že mu nepodléhají. To by se přičilo již celému účelu soupisu a účelu předpisů, sledujících vyrovnání pohledávek soupisovým úřadem, a předpisu, že o povinnosti soupisové rozhoduje jen soupisový úřad. Přerušiti bylo podle zákona čis. 265/1922 všecky spory o pohledávky, u nichž byla sporná měna a při nichž jedna strana byla v republice Československé a druhá strana v republice Rakouské. Doslovem předpisu nebyly postiženy případy, kde věřitel nepodal žalobu, protože se domníval, že jeho nárok bude vyřízen soupisovým úřadem, na základě přihlášky, protože podléhá soupisu, a z toho důvodu také svůj návrh u soupisového úřadu přihlásil, ale soupisový úřad vyřízení a vyrovnání jeho nároku odmítl, protože nárok do soupisu nepatří. Proto právě byly neúplné předpisy o promlčení a jeho stavení v těchto případech doplněny zmíněnou smlouvou. Soudy totiž odmítaly žaloby a přerušovaly spory, bylo-li sporno, zda pohledávka podléhá soupisu a tato otázka nebyla soupisovým úřadem vyřízena, až do rozhodnutí soupisového úřadu. Kdyby promlčení po dobu od přihlášky k soupisu až do vyřízení soupisového úřadu odmítnutím z toho důvodu, že pohledávka soupisu nepodléhá, nebylo staveno, pak by věřitel nemohl uplatnit nárok ani u soudu a bylo by to zřejmou nespravedlivostí, aby se jeho pohledávka promlčela, když sporem ji vymáhati nemohl (srov. nálezy 10.049, 2250, 5252, 3033, 4663 a 4728 sb. n. s.). Byl-li tedy zúčtovací úřad dle § 7 vl. nař. čis. 265 z r. 1922 výlučně povolán rozhodovati o povinnostech k soupisu a rozhodnutí o tom odňato soudu, bylo ustanovení čl. 49 smlouvy čis. 60 z r. 1926 jen důsledkem toho, že pohledávka k soupisu přihlášená nemohla být uplatňována soudně, dokud o soupisové povinnosti nebylo soupisovým úřadem rozhodnuto. Jest řešiti jen otázku, jak jest počítati tříletou promlčecí lhůtu podle § 1486 obč. zák., když doba, po kterou nemohl být závazek uplatňován do zjištění soupisové povinnosti, nemůže býti do promlčecí lhůty započtena. Tříletá promlčecí lhůta byla stanovena zákonem ze dne 26. března 1925, čis. 47 sb. z. a n. tak, že se končí nejpozději 1. dubnem 1928, byla-li pohledávka splatna před 1. dubnem 1925. Tím byla pro pohledávky, při nichž podle dřívějších zákonů platila třicetiletá promlčecí lhůta, tato třicetiletá promlčecí lhůta zkrácena o to, kolik se do ní dne 1. dubna 1928 nedostávalo. Pro sporný případ mohl tedy běh nově stanovené tříleté promlčecí lhůty býti počítán teprve od 1. dubna 1925, ale nemohla se do této doby započítati doba stavení promlčení po onom datu, až do vyřízení soupisové přihlášky, t. j. doba od 1. dubna 1925 do 26. října 1929. Mohla tedy počítati nově stanovená tříletá lhůta promlčecí teprve dne 27. října 1929, takže žaloba podaná dne 2. července 1931 byla podána ještě v tříleté promlčecí lhůtě. Odvolací soud tudíž právem zrušil první rozsudek, který žalobu zamítl jen z důvodu promlčení, a právem nařídil doplnění řízení. Nesejde tedy na tom, zda žalovaná měla možnost uplatňovati pohledávku podle nařízení čis. 173/1921, zda o přerušení řízení a o pohledávce mohl rozhodovati jen soud,

zda promlčení bylo by mohlo býti přerušeno správním řízením a u soupisového úřadu, zda pro tento předpoklad schází podklad a zda žalující firma sama dala podnět k pochybám o soupisové povinnosti a k tomu, že přihláška k soupisu zůstala po sedm let nevyřízena a zda nesprávně udala své sídlo v Brně.

Čís. 12609.

Práva, vyplývající pro dřevařsko-průmyslový podnik z koupi lesa za účelem jeho exploitace, jsou zvláštním majetkem, tvořícím určitou hospodářskou jednotku.

Postup těchto práv nelze však podřaditi pod ustanovení § 1409 obč. zák., nejde-li o trvalý, definitivní převod, nýbrž jen o převod zajišťovací, který měl poskytnouti postupníkovi jen jistotu, že bude uspokojena jeho pohledávka za dřevařsko-průmyslovým podnikem.

(Rozh. ze dne 13. května 1933, Rv II 729/31.)

Žalobci příslušela proti Dřevařsko-průmyslovým podnikům, společnosti s r. o., pohledávka, jejíž zaplacení se domáhal na žalovaném, opíraje žalobní nárok mimo jiné o to, že Dřevařsko-průmyslové podniky postoupily žalovanému práva příslušející jim za účelem exploitace lesa. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly. O d v o l a c í s o u d uvedl v otázce, o niž tu jde, v d ů v o d e c h: Ustanovení § 1409 obč. zák., které odvolatel má asi na mysli, tvrdě, že tím, že žalovaný převzal a dal si postoupiti všechna práva a nároky firmy Dřevařsko-průmyslové podniky, vyplývající ze smlouvy o koupi lesa u L., přešly na něho podle zákona i veškeré závazky z této smlouvy, tu nedopadá, neboť prohlášením ze dne 26. října 1923 nepřenechala firma Dřevařsko-průmyslové podniky žalovanému celé své jmění nebo svůj podnik, který firma dále provozovala, nýbrž postoupila mu jen svá práva, vyplývající z jistého obchodu k zajištění jeho nároků ze záloh a zápůjček jím firmě k uskutečnění tohoto obchodu poskytnutých.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Převezme-li kdo jmění nebo podnik, jest vedle dosavadního dlužníka bezprostředně zavázán věřitelům z dluhů náležejících ke jmění nebo k podniku, jež při převzetí znal anebo znáti musil, a jest sprostěn závaznosti jen, pokud zaplatil již za dlužníka tolik dluhů, kolik činí cena převzatého jmění nebo podniku. Odvolací soud zodpověděl otázku, zda žalovaný jest práv z dluhu firmy Dřevařsko-průmyslové podniky proti žalobci záporně, z důvodu, že prohlášením ze dne 26. října 1923 nepřenechala firma Dřevařsko-průmyslové podniky žalovanému celé své jmění nebo celý svůj podnik, nýbrž jen práva vyplývající z jistého obchodu k zajištění jeho nároků ze záloh a zápůjček poskytnutých jím firmě k uskutečnění obchodu (exploitace lesa u L.). Dovolatel má za to, že firma Dřevařsko-průmyslové závody, ne-